

ЖАНРОВІ ОСОБЛИВОСТІ МОЛОДІЖНИХ ІНТЕРНЕТ-ЩОДЕННИКІВ (НА МАТЕРІАЛІ СУЧАСНОЇ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ)

Волосенко Ірина Василівна,

асп.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

У статті розглянуто жанрові особливості молодіжних інтернет-щоденників та їхні жанрові модифікації.

Ключові слова: жанр, інтернет-щоденник, жанрові модифікації, молодіжна мова, функції зображальних елементів тексту.

Мета статті – дослідити жанрову систему молодіжних інтернет-щоденників та їхню модифікацію у сучасному комунікативному просторі молоді.

Наукова новизна статті полягає у визначенні ролі провідних тенденцій розвитку жанру молодіжного інтернет-щоденника та виявленні жанрових особливостей молодіжного інтернет-дискурсу.

Об'єктом статті є жанр молодіжного інтернет-щоденника в німецькомовному комунікативному просторі. **Предмет статті** – жанрові характеристики молодіжних інтернет-щоденників.

Актуальність дослідження пов'язана з підвищеною динамікою розвитку молодіжної щоденникової культури в мережі інтернет, а також розвитком та систематизацією нових міжгалузевих знань про інтернет-жанри.

Вивченню жанрів в електронній комунікації останнім часом філологи присвячують багато уваги, оскільки це сприяє формуванню теоретичних основ лінгвістичного дослідження жанрової специфіки віртуальних текстів у різних галузях людської діяльності. До лінгвістики поняття "жанр" було інтегровано лише у другій половині XX століття. У галузі функціональної стилістики жанр розглядали "як різновид літературного твору, що характеризується, залежно від сфери спілкування, різними особливостями свого призначення, спрямованості змісту, обсягом форм та побудов текстів у композиційно-сюжетному плані, розміром, а також певними іншими ознаками" [Кожина 1972, 91].

Тлумачення жанру в різних лінгвістичних школах має свої особливості. Так, у німецьких лінгвістів практикується зближення або поєднання жанрових категорій із поняттям "тип тексту" [Link 2003, 26]. Останнє в лінгвістичній інтерпретації часто збігається із літературознавчим розумінням жанру як групи текстів, що мають зближене конституювання із певним соціокультурним контекстом [Копистянська 2005]. Однак ці поняття не завжди збігаються в лінгвістиці. Як тип тексту може розглядатися базова форма тексту в комунікації (тип передавання інформації, художнє оформлення повідомлення, наприклад: інформативний, експресивний, апелятивний засоби), а жанр тексту розглядається як історично зумовлена, усталена форма мовного твору, яка відображає "найвищі гетерогенні вияви текстуальності", втілені в аргументації, у фіктивних текстах, інструкціях, інтерв'ю тощо [Капацинская 1977, 36].

Відтак, жанр постає як певна схема мовленнєвої організації тексту, тобто певний прототип мовленнєвої сутності тексту як одиниці спілкування. Жанрами є

історично й культурно зумовлені комплексні зразки розв'язання періодично повторюваних комунікативних проблем. Кожна історична доба визначає тональність нових жанрів – через періодичність процесів збагачення або збіднення національної мови [Бахтин 1998].

Важливим фактором розвитку жанрових систем стає інтернет, який перетворюється на комунікативний простір мовних та жанрових інновацій. Електронні жанри досліджуються в інтерактивному напрямку насамперед в аспекті їхньої еволюції у віртуальному середовищі. Показовим прикладом динамічного розвитку жанру стає жанр щоденника, який зазнав суттєвих модифікацій в онлайнівій мережі. На даний момент не існує чітких класифікацій щоденника як літературного жанру, незважаючи на те, що окремим аспектам цього жанру у лінгвістичній літературі було приділено чимало уваги, зокрема питанням еволюції жанру щоденника [Couleau 2010, 13; Langenfeld 2008, 56]. Однак на сьогодні не вистачає лінгвістичного аналізу цього жанру в віртуальному просторі. Такий стан справ також пов'язаний із обережністю дослідників щодо визначення жанрових меж складних мовних феноменів у мережі інтернет. Тим не менш, на наше переконання, дослідження жанрового різноманіття віртуальної щоденникової культури дає можливість зрозуміти складні явища сучасної інтернет-мови. Складність проблем становлення та розвитку жанру щоденника в віртуальному комунікативному просторі також можна пояснити численною кількістю підходів до вивчення категорії жанрової проблематики. Сучасні віртуальні щоденники суттєво відрізняються від своїх друкованих попередників тим, що їхні записи постійно оновлюються та інтегрують до нових типів тексту. Сучасні щоденники вже не залишаються єдиними співрозмовниками своїх авторів, а перетворюються на своєрідні запрошення до спілкування, адресовані до необмеженої кількості читачів.

Поширення соціолінгвальних взаємодій молодіжних блогерів у віртуальному комунікативному просторі Німеччини відображено насамперед у жанровій варіативності щоденникових текстів. Їх дослідження дає можливість вивчати певні комунікативні та когнітивні структури молодіжних блогерів, що потрібні їм для об'єктивного світосприйняття. Останніми роками продукування й трансляція текстів стали більш мобільними. Інтерактивне оперування текстами вимагає певних навичок – для адекватного розуміння, інтерпретації та відповідної оцінки фахових та культурних кодів інтернет-комунікації. Структурному оформленню жанрової системи молодіжних інтернет-щоденників (МІЩ) Німеччини сприяє активне приватне й інституційне спілкування, позначене інтенсивними інтердискурсивними взаємодіями. Динамічна еволюція МІЩ віддзеркалюється у різноманітних жанрових формах.

За тематичним критерієм виділяємо такі типи МІЩ, які присвячено:

- шкільному життю (<http://bk12bah.wordpress.com>);
- університетському життю (<http://www.icu.uni-halle.de>);
- інтеграційним питанням (<http://migrationintegration.wordpress.com>);
- культурним подіям (<http://www.jugend-kulturell.de>);
- обговоренню літературних творів (<http://albannikolaiherbst.twoday.net/stories/die-fenster-von-sainte-chapelle-alle-kapitel-der-reiseerzaehlung>);
- питанням освіти, навчання (<http://blogs.msdn.com/b/edublog>);
- молодіжній моді (<http://www.modepilot.de>);

- дослідницькій роботі (<http://www.scienceblogs.de>);
- подорожам та враженням від них (<http://zweireisende.de>);
- спортивним подіям (<http://libertaerejugendsu.blogspot.de>) тощо.

МІЩ також можуть бути типологізовані за *критерієм авторської приналежності блогерів*. До таких відносимо індивідуальні та колективні інтернет-щоденники (напр., блоги за інтересами, корпоративні блоги).

Розповсюдження МІЩ свідчить також про "переселення" сфери інтимного в світ колективних мовців. Інтимні теми нерідко презентуються як певні видовищні акти, наприклад, у вигляді реклами, відеострічок про персональні події, повідомлення чи огляду подій приватного життя. Таким чином, сучасний жанр щоденника в віртуальному середовищі репрезентує себе як модель відображення інтимно-особистісного світу мовця, а також знань у певній галузі спілкування, культурних цінностей і конкретних ситуацій мовного спілкування. Відтак, МІЩ віддзеркалює мовленнєву специфіку багатьох жанрів й широку (мовну і позамовну) специфіку персонального дискурсу людини, відображеного у сучасній молодіжній інтернет-мові.

МІЩ можна розглядати як певну галузь формування та розкриття персональної і колективної ідентичності. Сучасна жанрова система німецьких молодіжних блогерів продукує стільки текстів із наративами презентації своєї ідентичності, що її можна вважати невід'ємною частиною соціальної ідентичності сучасної молоді людини. У взаємодіях авторів електронних щоденників також відображені ознаки їхньої особистісної та соціальної психології, опосередкованої суспільною ідеологією та сімейним вихованням. На це вказує також П. Серіо: "У комунікативній взаємодії сучасних мовців відображена особлива ментальність, яка сприяє активізації деяких характеристик мови, передбачаючи, врешті-решт, особливу граматику й особливі правила вживання лексики, створюючи особливий ментальний світ" [Серіо 1999, 40].

Аналіз жанрової варіативності МІЩ Німеччини засновується на вивченні не тільки мовних характеристик, але й різноманітних соціокультурних контекстів, лінгвокультурних зразків комунікативної поведінки мовця. Такі дослідження спрямовані, перш за все, на визначення способів мовленнєвої комунікації молоді та мовного оформлення когнітивної й комунікативної функцій в галузі приватного та колективного спілкування.

Таким чином, визначення чітких жанрових меж МІЩ залежить від специфіки жанрових взаємодій, які, особливо в мас-медійному просторі, є досить ускладненими [Пилипенко 2005]. У віртуальних щоденниках можна виділити такі функції зображальних елементів:

- репрезентативну функцію, яка відтворює комплекс іконічних елементів, поданих у діалоговому вікні. До цих елементів належить персональна інформація, а також інформація про читачів, предмет розмови тощо;
- експресивну функцію, відображену через посилення виразності цілого тексту завдяки використанню іконічних елементів. Експресивність надає мові тієї якості, яка може привернути увагу адресата. Експресію зображення передають композиційні засоби віртуального тексту, кольори, шрифти і символи;
- функцію привертання уваги, яку втілено в організації візуального ладу елементів веб-сторінки й розташованого на ній діалогового вікна. Імпульс привабливості – це комплекс мовних та іконічних засобів, утілених у широкому виборі можливостей;

- інформаційну функцію, яка у віртуальних текстах посилюється широким використанням графічних засобів молодіжної мови;
- символічну функцію віртуальних текстів, які уособлюють символи, подані на веб-сторінках. До візуальної символіки належать, передусім, знаки-емблеми автора щоденника.

Поряд з іншими важливими функціями зображень у МПЩ слід відзначити також аргументативну й іміджову функції. Значну роль відіграють акустична й візуальна функції, які користувач (автор або читач) МПЩ може активізувати у віртуальному режимі спілкування.

До перспективних напрямів дослідження жанрових особливостей МПЩ відносимо аналіз антропоцентричних факторів впливу на жанрову модифікацію молодіжного комунікативного простору. Такі фактори репрезентують еволюцію ідентичності мовної особистості автора щоденника у віртуальному середовищі та його стосунків із реципієнтами. У цих стосунках відображені процеси інтенсивного зростання мовних інновацій, посилення інтердискурсивних зв'язків, зростання вживання ідеологем та алюзій національно-культурного змісту, а також широкого впровадження екстралінгвальних засобів віртуальної ідентифікації учасників мережі Інтернету.

Отже, МПЩ є трансдискурсивним феноменом, який поширюється серед молоді різних соціальних прошарків. МПЩ стають невід'ємною частиною розвитку всієї молодіжної культури та одним із основних джерел формування лінгвокультурної ідентичності молоді.

В статье рассмотрены жанровые особенности молодежных интернет-дневников и их жанровые модификации.

Ключевые слова: жанр, интернет-дневник, жанровые модификации, молодежный язык, функции изобразительных элементов текста.

The article observes the genre characteristics of online-diaries of youth and their genre modifications.

Key words: genre, online diary genre modifications, youth language, features figurative elements of the text.

Література:

1. Бахтин М. М. Тетралогія / Михайл Михайлович Бахтин. – М. : Лабиринт, 1998. – 607 с.
2. Капацинская Е. В. Изобразительность и выразительность художественной речи / Е. В. Капацинская // Лексика. Терминология. Стили. – М., 1977. – Вып. 6. – 98 с.
3. Кожина М. Н. О речевой системности научного стиля сравнительно с некоторыми другими / Маргарита Николаевна Кожина. – Пермь, 1972. – 178 с.
4. Копистянська Н. Х. Жанр, жанрова система у просторі літературознавства / Нонна Хомівна Копистянські. – Л. : ПАІС, 2005. – 368 с.
5. Пилипенко Р. Є. Німецький економічний дискурс: методологія, моделі, жанри : [монографія] / Ростислав Євгенович Пилипенко. – К. : Видав. Дім Дмитра Бураго, 2005. – 316 с.
6. Серю П. Как читают тексты во Франции / П. Серю // Квадратура смысла: Французская школа анализа дискурса ; [пер. с фр. и порт.]. – М. : Прогресс, 1999. – С. 14–53.
7. Couleau C. Les blogs: écritures d'un nouveau genre? Christèle Couleau et Pascale Hellégouarc'h / C. Couleau. – P. : L'Harmattan, 2010. – 197 p.
8. Langenfeld I. R. Die Welt bloggt: Tagebuch und Weblogs im Vergleich / Ina Ragnhild Langenfeld. – Marburg : Tectum-Verl., 2008. – 169 s.
9. Link J. "Normalität" im Diskursnetz soziologischer Begriffe / Heraus. : Jürgen Link, Hartmut Neuendorff. – Heidelberg : Synchron, Wissenschaftlicher Verlag der Autoren, 2003. – 231 s.